

ДР МИЛУТИН СМИЉАНИЋ (1934–2004)

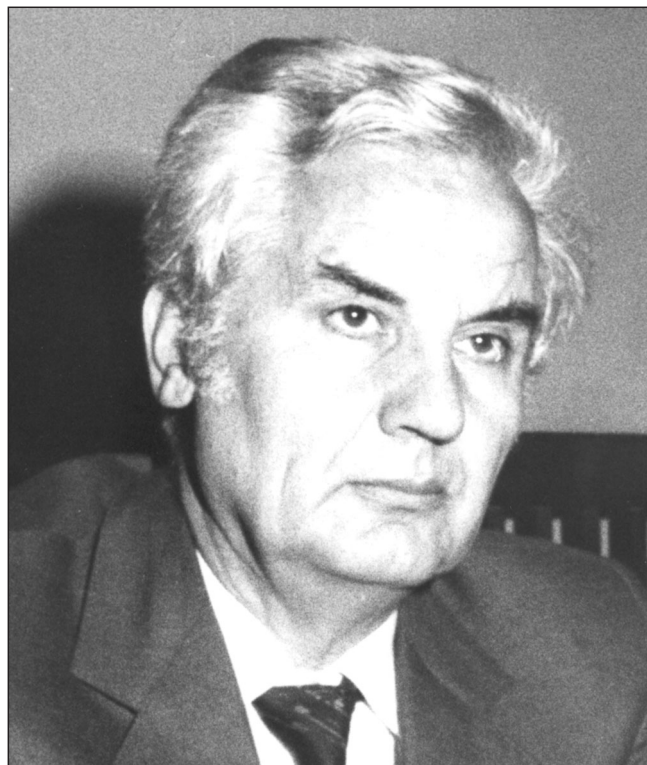
На самом крају 2004. године, 30. децембра, умро је др Милутин Смиљанић и следећег дана сахрањен на Новом гробљу у Новом Саду.

Многима је остао у лепом сећању. Оставио је значајан траг у култури средина у којима је живео и радио.

Милутин је рођен у једном живописном планинском селу, Рорама, које се налази на крају Гламачког поља, на средокраћи између Гламоча и Дрвара, између планина Шатор и Црни врх. То планинско дете усисало је с мајчиним млеком и мирис и лепоту родних планина, којима је Милутин и као одрастао човек остао привржен до краја живота. Враћао се он тим планинама после одласка с њих, у Војводину, тобоже ради лова, а лов му је, као и Тургееву у „Ловчевим записима“, био само повод и оправдање да се поново сретне с нечим важнијим и дражим од убијања вукова и дивљих свиња у планинским сметовима, конкретно – да се бар понекад врати свом босанском детињству, преживелим друговима који су тамо остали у величанственим гламачким шумама. О томе је касније поетски и са заносом причао и писао, вице верса, у својим књигама „Приче из Орске долине“ и „Посета орловом гнезду“.

У једном од влакова без возног реда, када су Срби својим одласцима без повратка демографски празнили и пустошили православну Босну, и његова породица је 1946. године стигла у Војводину, у ондашњи Букин, садашње Младеново код Бачке Паланке, названо тако по легендарном народном хероју са Козаре доктору Младену Стојановићу. Отад је Милутин остао везан углавном за Младеново и Нови Сад.

После завршене основне школе у Младенову и гимназије у Бачкој Паланци, Смиљанић је 1960. године завршио Филозофски факултет у Новом Саду, група Књижевност и јужнословенски језици. На факултету је био активан и омиљен. Поред осталог, био је руководилац студентског летовалишта у шаторима под маслинама у Петровцу на Мору. Висок, стасит и леп горштак динарског типа, једноставан, скроман и отмен у опхођењу и понашању уопште, остваљао је утисак озбиљног, мудрог, културног и продуховљеног човека.

На Факултету се највише дружио са својим гимназијским исписником из Бачке Паланке Бором Милошевићем, који је, после завршеног Филозофског факултета, дипломирао још и етнологију и који од тада живи у Бачкој Паланци, те с Георгијем Богичевићем из Сремских Карловаца, који је свој радни век провео углавном као новинар у новосадском „Дневнику“, у ревији за здравље и популаризацију медицинске науке „Еликсир“, у којој и сада објављује своје текстове, и – са мном. Ова дружења трајала су све до краја 2004. – док нас Милутин није оставио.

После десетак година рада по завршетку факултета, у просвети и библиотекарству, у основној школи „Борђе Зличић“ у Врбасу (1962) и у основној школи „Моша Пијаде“ (сада „Бранко Ћопић“) у Младенову (1963–1965), где је био директор, те у Народној библиотеци у Вуковару (1966–1969), такође у звању директора, Смиљанић је крајем 1969. године дошао у Нови Сад, где је радио до пензионисања 1999. године и боравио до краја живота.

У Библиотеци Матице српске радио је три и по године (1970–1974) као руководилац Матичне службе за Војводину, а потом је прешао у Општинску заједницу културе у Новом Саду (1974–1979), где је у својству помоћника секретара пратио развој издавачке делатности у Новом Саду, Војводини и Југославији и обављао послове саветника за издавачку делатност и ширење књиге.

У Загребу је 1972. године магистрирао на теми „Развој штампарства у Вуковару и Славонији“, а потом докторирао у Сарајеву на теми „Ширење књиге и библиотекарства у Војводини у периоду од 1944. до 1978. године“.

Смиљанић се преко четврт века успешно бавио уредничким и издавачким пословима, књижевним стваралаштвом и преводилаштвом. Био је члан издавачких савета више часописа и новина, а једно време и члан Издавачког савета „Издавачке делатности“ у новосадском „Дневнику“, где је као признат стручњак и професионални педагог дао значајан допринос издавању и афирмацији уопште друштвено вредних и корисних дела, посебно за децу и омладину.

Објавио је књижевна дела „Приче из Орске долине“, „Посета орловском гнезду“ (песме), „Обичник“ (песме) и дечји роман „Кад су деца брзо расла“. Књижевна критика и читаоци писали су и говорили врло лепо о његовим књижевним делима. Био је члан Друштва књижевника Војводине.

У часописима, новосадском „Дневнику“ и другим новинама објавио је већи број стручних радова о књизи и њеној популаризацији. Са руског и македонског језика преводио је текстове о књизи и библиотекарству.

Био је председник Савеза библиотекара Војводине и члан Председништва Савеза библиотекара Југославије.

Смиљанић ће остати трајно запамћен у историји војвођанског новинарства. Најзначајнији, најодговорнији, најдужи и најуспешнији посао који је

обављао током целог свог радног века свакако је био посао директора и главног и одговорног уредника листа просветних радника Војводине „Мисао“ (1983–1992). На том радном месту у пракси је показао свестраност и способност за обављање и најсложенијих послова у издаваштву и култури.

После „Мисли“ радио је, све до пензионисања, у Музеју Војводине у Новом Саду (1992–1999) као руководилац Библиотеке и Издавачког одељења Музеја, такође успешно.

Дакле, Милтин Смиљанић је преко 35 година успешно радио на руководећим пословима у значајним установама образовања, библиотекрства и културе у Војводини. У свакој од тих области, а нарочито у новинарству и књижевности, писао је и објављивао своје радове. Тиме се трајно уткао у културу Новог Сада и Војводине.

Милутин је био честит човек и узоран супруг и отац. Најсрећније дане проводио је са својом породицом – супругом Станком, такође библиотекарком, док је била жива, сином Илијом, ликовним уметником европског домета, који живи и ствара у Прагу, и кћерком Невеном. Много година летовали су у својој лепој кући на мору, у Јелси, са дивним погледом на заливе Јелсе и Врбовске, и Хвара, све тамо до Брача и Биокова.

Безброј дана у протеклих 30 година, нарочито викендом, проводили су у Заношу, најлепшој викенд-зони код Новог Сада, где су на свом великом плацу неговали цвеће, уређивали воћњак и травњак и дружили се с комшијама викендашима. И таман када је Милутин завршио нову викендицу у Заношу, 2004. године – умро је, у 71. години живота.

Нека му је слава и хвала за све велико, лепо и корисно што је учинио у овој средини и у својој породици.

Лазар Лукајућ

БОГДАН МАРЦИКИЋ (1927–2004)

У смирај дана 10. септембра 2004. године, после дуге и тешке болести угасио се живот нашег колеге Богдана Марцикића, дугогодишњег фотографа Музеја Војводине. Богдан је отишао са овог света прилично неопажено. Сахрана је обављена у кругу породице и пријатеља. Другачије се није могло ни очекивати, у складу са Богдановом животном филозофијом. Богдан је иначе био скроман, ненаметљив човек. Сви који су га познавали памте га по доброти и племенитости, по једноставности и колегијалности, по друштвености и спремности да помогне.

Животни и професионални пут Богдана Марцикића започиње у Бачкој Паланци, где је рођен 7. јула 1927. године. Након завршене основне школе изучава фотографски занат у реномираном бачкопаланачком Фото-студију „Ватман“. Од власнице, домаће Немице, специјалисте за ретуширање фотографија, Богдан је научио тајне и вештине фотографског заната. Стекао је радну дисциплину и навике, прецизност и педантност.

Због ратних неприлика и свакодневних опасности 1942. године напушта фотографски студио и Бачку Паланку. Прелази Дунав и у Лежмиру се придружује сремским партизанима. Желео је да са својим апаратом буде сведок и бележник ратних догађања, да овековечи подвиге бораца о којима је до тада само слушао у дубокој илегалу, да фотографише истакнуте личности НОБ-а, ослобођена села, обичне људе, заробљене непријатеље.

У одреду није било разумевања за Богданове жеље. Није било ни свести о значају и моћи фотографије у рату. Претпостављени су сматрали да се до слободе стиже само оружјем, па је уместо фотоапарата Богдан „задужио“ пушкомитраљез. Није се бунио. Храбро и часно се борио против фашиста до краја рата. Слободу је дочекао у редовима 16. војвођанске дивизије. Током рата фото апарат је користио само у ретким тренуцима одмора. Када су борбе престале, Богдан се у потпуности вратио свом фотографском занату. У Бијељини, где је привремено била стационирана његова бригада, обављао је дужност „бригадног фотографа“. Убрзо су учили његова фотографска умећа. Добио је прекоманду у Штаб

Армије у Новом Саду и место фотографа у Дому ЈНА. Од тог момента Богданов живот и професионална каријера везани су за Нови Сад. Ту је похађао и завршио курс за инструктора фотографије, упознао и оженио супругу Хелену, добио ћерке Славицу и Гордану.

У Музеј је дошао 1956. године. У новооснованом Музеју радничког покрета и народне револуције, који се те године издвојио из Војвођанског музеја, фотографа је чекало брдо послова.

Требало је преснимити или са филма урадити велики број ратних фотографија пристиглих са терена преко борачких организација. Требало је сачувати трошне документе, плакате, записнике и друге архивалије техником фото преснимавања. Требало је урадити планиране музејске изложбе, фотографисати актуелне догађаје.

Богдан се није жалио. Обавезе је схватао као ратне задатке. Друга кућа му је постала музејска фотолабораторија. Није било радног времена, бирања послова, и није било одлагања за сутра.

У историјским музејима документарна фотографија је основни, примарни музејски предмет. Фотолабораторија Музеја радничког покрета и народне револуције (касније Музеја револуције) била је полазиште и исходиште укупних активности Музеја. Све што се у Музеју радило имало је везе са фотолабораторијом.

Када сам 1976. године дошао у Музеј Богдан је иза себе имао двадесетогодишње искуство руководиоца фотолабораторије Музеја. У Збирци фотографија већ тада је било урађено и похрањено преко тридесет хиљада фотографија. Издат је албум „Војводина у Борби“ и данас капитална публикација са преко 3.000 фотографија и факсимила. У Музеју је постављена импозантна стална изложба за чију израду је обрађено и сигнирано око 50.000 контакт копија и више хиљада великих фотографија. Све је то прошло кроз Богданове руке. И не само руке. Богдан је на само њему својствен начин све то носио и у својој глави. Уз помоћ документације и властите методологије чувања и информатичке обраде фото-негатива, у сваком моменту он је непогрешиво

проналазио жељени снимак. Импресионирала ме је та Богданова вештина и прецизност. Посебно ме је импресионирала његова спремност на сарадњу и помоћ, на уважавање млађих колега. Био је надарен за тимски рад, што је у послу којим се Богдан бавио, било од изузетне важности.

Богдан је све до пензионисања 1987. године веома успешно и зналачки водио фотолабораторију Музеја. Припадао је по многим особинама типу традиционалног, доброг, старог фотографа, али исто тако и зналаца свих иновација и нових технологија у домену фотографије. Богдан је редовно посећивао сајмове, иницирао набавке нове опреме, осмишљавао и модернизовао фотолабораторију. Већ крајем седамдесетих година, када су се појавили први копир апарати у свету, наша лабораторија је набавила такав апарат. Сећам се, код Богдана, у лабораторију су долазиле колеге из других музеја да виде ово „ново чудо технике“.

На крају желим да истакнем да је за све нас, који смо у Музеју са Богданом Марцикићем радили била велика част, привилегија и задовољство. Чуваћемо успомену на њега и његово дело.

др Младенко Кумовић